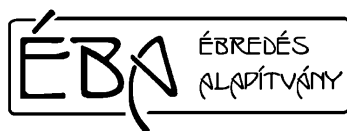

SÍPOS ETE ÁLMOS

**HARAGUDOTT-E PÁL
APOSTOL A NŐKRE?**

NŐKÉRDÉS A BIBLIÁBAN

PÉCEL, 1998

© Ébredés Alapítvány 1998
Minden jog fenntartva. „All rights reserved.”

Kiadja az Ébredés Alapítvány
Levélcím: 2119 Pécel, Pf. 17
Telefon: (28) 452-334

Felelős kiadó: Szabó László
Szerkesztő: Margit István
Tördelés: Gulyás Pál

Készítette a MA-PRINT BT.
Felelős vezető: Mayer Gábor

A kérdés megválaszolásának az adja az apropóját, hogy a közelmúltban jó néhány amerikai és európai protestáns egyház hivatalosan is engedélyezte a nők lelkipásztorrá szentelését, illetve bármilyen egyházi tisztségre – esperes, moderátor, püspök – történő választhatóságát, beleértve a presbiterséget is. 1982-ben a magyarországi protestáns egyházak is törvénybe iktatták ugyanezt. Az új rend bevezetését az akkori legfelső egyházi testületek elsöprő többséggel elfogadták. A gyülekezetek és presbitériumok túlnyomó többsége tudomásul vette az új rendet, elfogadták a meggyőző „súlyos érveket”, miszerint haladnunk kell a korrallal. Nem maradhatunk a középkorban, amikor a nők mindenhol zárva voltak. Ha lehet női miniszter, női gyárigazgató, vagy főorvos, miért ne lehetne női presbiter, lelkipásztor, esperes vagy püspök? Valamint: hogy néz ki az, hogy a külföldi protestáns egyházak, sőt az anglikán egyház is már tovább léptek ebben a kérdésben, csak mi magyar protestánsok „lógunk ki a sorból?” Micsoda szégyen ez már megint?

Igaz ugyan, hogy az ügy akkori buzgó szószólói arról mélyen hallgattak, miszerint a női lelkészség és presbiterség bevezetése már a század első felében Amerikában súlyos egyházszakadáshoz vezetett, és hogy Európában: Finnországban, Németországban, majd később Angliában is hasonló következményei lettek. De a „jótékony vasfüggöny” és a dezinformálás egyházsajtó-bajnokai gondoskodtak arról, hogy minderről se a gyülekezetek, sem pedig a lelkészek ne értesüljenek.

Az új rend bevezetése ellen mindössze néhány idősebb – teológiailag képzett – lelkipásztor és néhány egyháztagnak tiltakozott, akik „átláttak a szitán”, persze, nem sok eredménnyel. Tiltakozásukra a válasz így hangzott: „kevés a férfi lelkész, nincs elég férfi a presbitérium feltöltésére, nem maradhatunk le a többi egyháztól”!

Amikor az ellenzők bibliai igékre hivatkoztak, megkapták a nagy teológiai szakértelemre valló választ: „Krisztusban nincs sem férfi, sem nő!” A legveretesebb válasz pedig így hangzott: a Bibliában tulajdonképpen csak Pál apostol nyilatkozott negatív módon a kérdéssel, ő viszont – nőtlen ember lévén – *nyilvánvalóan haragudott a nőkre!* Az egyházi döntések következményeként azután egyre több leány ment Teológiára. Nem egyszer a hallgatók több mint fele nő volt (az Állami Egyházügyi Hivatal nagy öröme), a presbitériumok, illetve a gyülekezetek pedig gondolkodás nélkül megválasztották női presbitereiket. Ez a folyamat azóta is tart, legfeljebb itt-ott csökken az intenzitása. Néhány éve valamelyik egyházi újságunkban megjelent egy interjú, amelynek megkérdezettje – egy fontos egyházi tanító felesége – felháborodva konstatálta, hogy a budapesti gyülekezetek között még mindig akadnak olyanok, amelyekben nem omlottak le az előítélet köfalai, mert még mindig nem választottak női presbitereket.

Tegyük hát fel a kérdést: mi itt az igazság? Ki a haladó és ki a maradi? Mi bajuk a nőekkel azoknak, akik Pálra és a Bibliára hivatkozva, még mindig nem fogadják el a nők lelkészségét, illetve presbiterré választásának lehetőségét, és inkább új egyháztesteket hoznak létre? Csakugyan arról van itt szó, hogy Pál apostol haragudott a nőkre, illetve az akkori kor szelleme és szokása tartotta őt értelmi és lelki fogságban? Vizsgáljuk meg most röviden, mit tanít a Biblia ebben a kérdésben?

Mielőtt rátérnék a Biblia tanításának tárgyilagos vizsgálatára, szeretnék három előzetes megjegyzést tenni. Arra nincs lehetőség, hogy a nőkérdés bibliai gyökereit teljes terjedelmében feltárjuk, általánosságban azonban meg kell jegyeznünk, hogy akár az Ótestamentum, akár az Újtestamentum nőikkel kapcsolatos kijelentéseit vizsgáljuk, egyetlen korabeli vallás vagy korabeli társadalom sem emelte olyan magas méltóságra a nőt, mint a Bibliában magát kijelentő Isten. A Biblia a legnagyobb védelem alá helyezte a leányokat, feleségeket, anyákat, és az azóta létrejött társadalmak egyike sem volt képes olyan asszony- és nőideált felmutatni, mint a Szentírás.

Az Mózes első könyvének 3,15 versében olvasható ősevangélium Jézusról, mint az „asszony magváról” beszél, és ezzel a bűneset utáni asszonyt, nőt nemcsak rehabilitálja, hanem olyan magasra emeli, amelynél emberi viszonylatban aligha van nagyobb méltóság. Amit az újkor mozgalmái nagy találmányként emlegettek, ti. a férfi és nő egyenlőségét, azt már kétezer évvel ezelőtt leírta Pál a Galata levél 3,28-ban: „*Krisztusban nincs sem férfi, sem nő!*” A Biblia tehát nem maradi, nem haladás- és emberellenes, főként pedig nem nőellenes! Aki ezt állítja, nem ismeri a szentírást!

Előzetes megjegyzésünk második pontja az, hogy az egyházban jelentkező nőkérdés mai formája: a női lelkészség és női presbiterség kérdése – különös módon – majdnem kétezer éven keresztül nem volt probléma! A Bibliának e kérdésben adott tanítása olyan egyértelmű és általánosan elfogadott érvényű volt, hogy a keresztyénség körein belül fel sem merült a női lelkészség és presbiterség gondolata. Ezt a problémát a legújabb korban – a 20. század első felében – vetették fel az ún. emancipációs, női egyenjogúságot hirdető mozgalmak.

E mozgalomról pedig tudni kell, hogy háttérben egy kifejezetten ateista filozófia állt. Az emancipáció eredetileg ugyanis nem szociológiai-társadalmi fogalom, hanem filozófiai fogalom, amelynek lényege, hogy a világot nem Isten, hanem az ember határozza meg. Az ember állít fel új rendet, új értékkálát, új kapcsolatrendszereket. Ennek az ateista filozófiának talaján született meg az a gondolat, hogy a nőnek új helye van a családban, társadalomban, államban. Ez az eredetileg világi mozgalom hatolt be azután szépen, lassan az egyházba, és követelt a nők számára a gyülekezetben is új rendet – a régi, Istentől adott renddel szemben! Majd elérve ezt a célt a protestáns egyházakban, továbbhaladt a teológiába, mint tudományba, és szülte az ún. feminista teológiai irányzatot, amely azután éles kritika alá vette a Bibliát, illetve a Biblia „szívét”: Istent, a Szentháromságot és Jézus Krisztust. Ez a feminista teológia mondta ki, hogy Isten nőnemű, a Mi Atyánkot ezután Mi Anyánknak kell mondani, és Jézus Krisztus igazi neve Jesa Christa!

Nincs mód arra, hogy végigmenjünk az emancipációs mozgalom antikrisztusi irányzatain, amely régen túllépte már az istenkáromlás határait, és egyre jobban behálózta a nyugati protestáns teológiákat és egyházi közgondolkodást. Csupán a most tárgyalandó probléma gyökerére szeretnénk volna rámutatni, illetve a „gyümölcsseire” utalni.

Aki azt hiszi, hogy a női lelkészség és női presbiterség kérdése egy lényegtelen elvi vita, vagy csak egyszerű társadalmi kérdés, az alaposan melléfog, de legjobb esetben is abszolút naivitásról és tájékozatlanságról tesz bizonyosságot.

Harmadik megjegyzésünk, hogy a Biblia Szövetség tagjai és teológusai ebben a kérdésben is egyetlen döntőbírónak a Bibliát, Isten tévedhetetlen kijelentését tartják. Mivel hisszük, hogy a teljes Írás „theopneustos”, azaz Istentől kilehelt, a Szentlélektől ihletett, eleve elvetjük azt az érvelést, hogy a Bibliában Pál mást írhatott volna, mint amit a Szentlélek vele íratott. Nevetségesnek tartjuk azt az ellenérvet, hogy mivel Pál apostol gyűlölte a nőket, ezért írta azokat, amiket olvashatunk leveleiben erről a kérdéstről. Ha így lenne, hol maradt akkor a Szentlélek?!

Számunkra egyetlen kérdés marad: mit tanít a Biblia a nők gyülekezeti helyét, szerepét illetően? Ha még pontosabbak akarunk lenni: mit tanít a Szentlélek Pál apostolon keresztül?

A válasz megértéséhez feltétlenül látni kell, hogy itt nem arról van szó: ki, milyen pozíciót tud kiharcolni magának a gyülekezetben, sem a nemek harcáról, hogy ti. ki az értékesebb, a férfi vagy a nő, hanem Isten teremtési rendjéről, és örök sérthetetlen törvényéről.

Valahányszor Pál apostol a nőkhöz és a nőkről szól, soha nem személyes véleményének, vagy kora közfelfogásának értékrendjét képviseli, hanem minden esetben Isten teremtési és teremtés utáni rendjére hivatkozik. Ezt tisztázza, mielőtt a gyülekezetről szólna. „*Akarom pedig, hogy tudjátok, hogy minden férfiúnak feje Krisztus, az asszonynak feje a férfiú, a Krisztusnak feje pedig az Isten!*” (1Kor 11,3). Azután ezt bővebben részletezi az

Korinthusi első levél 11,8-9 verseiben: „*Mert nem a férfi van az asszonyból, hanem az asszony a férfióból. Mert nem a férfiú teremtett az asszonyért, hanem az asszony a férfiúért...*” A teremtési rend tehát a következő: Isten, Krisztus, férfi, nő. A teremtési rend azt jelenti, hogyha e rend érvényre jut a teremtett világban, ott megjelenik a harmónia, az áldás, az öröm, és felragyog Isten dicsősége.

A teremtési rend engedelmisségen keresztül jut érvényre. A kulcsfogalom tehát az engedelmisség. Krisztus engedelmes az Atyának (vö. Fil 2,8), a férfi engedelmeskedjék a Krisztusnak (1Kor 11,3), a nő engedelmeskedjék a férfinak (Ef 5,22; 1Pét 3,1.6-7). Ezt a rendet tükrözi a teremtés sorrendje is, ahogy erre külön is felhívja a figyelmünket a Szentlélek az Timótheushoz írt első levél 2,13 versében: „*Mert Ádám teremtett elsőnek, azután Éva...*”

A bűnesetben többszörös lázadás ment végbe az ember részéről, amelynek egyik része Éva lázadása volt, Éva engedetlensége Isten rendje ellen. Ezt fejezi ki Timótheushoz írt első levél 2,14 versében a Szentlélek, amikor így szól: „*És Ádám nem csalattatott meg, ha-nem az asszony megcsalattatván bűnbe esett*”.

Am Éva büntetése sem törte meg és nem tette érvénytelenné Isten eredeti teremtési-engedelmisségi rendjét, sőt Isten azt megerősítette: „*Epedel a te férjed után, ő pedig uralkodik terajtd...*” (1Móz 3,16). Vagyis, ezt az engedelmisségre épülő teremtési rendet a Biblia sehol nem oldja fel, sőt újra és újra megerősíti. Mégpedig azért, hogy a bűn által megrontott világban ne bomoljon fel a család, a társadalom és a gyülekezet rendje végképpen, és ne torkolljon anarchiába!

A Pál apostolnak és Péter apostolnak adott kijelentésekből az is világos lesz, hogy Isten a kiválasztottakból, újjászületettekben álló gyülekezetben – ha úgy tetszik: egyházban – az eredeti teremtési engedelmisségi rendet érvényre akarja juttatni, és bemutatni a világnak. A Korinthusiakhoz írt első levél 11,1-16 verseiben Pál világosan kifejti, hogy az eredeti rend a gyülekezetben is érvényes, azaz: a fő Krisztus, utána a férfi, következik, majd pedig a nő. Erre építi Péter is a Péter első levele 3,1-7 verseiben adott intelmeit, amikor az Ótestamentum engedelmes asszonyaira hivatkozik.

Ha a gyülekezetben, mint a Krisztus-menyasszony közösségében érvényesül Isten rendje, akkor számíthat a gyülekezet (egyház) az áldásokra: imameghallgatásra, hitetlen férjek megtérésére, szülésben való megmaradásra, Isten dicsőségének felragyogására. A gyülekezet akkor növekszik és erősödik, sőt akkor erősödik maga a társadalom is, ha boldog családok élnek benne!

Kérdés, hogy mit jelent mindez gyakorlatban. Világos, egyértelmű választ ad erre a Timótheushoz írt első levél 2,12 verse: „*A tanítást pedig nem engedem meg az asszonynak, sem, hogy a férfin uralkodjék!*” Két dolgot emel ki az apostol, ami az asszony számára tiltva van a gyülekezetben. Az egyik a tanítás.

Tanításon az apostoli írások értelmezését, az ún. tanok magyarázását érti a Biblia. Bővebben: ez a gyülekezet (az egyház) identitását meghatározó tan és tanrendszer megállapítását, magyarázását jelenti. Ezt a feladatot csak a hitben jártas férfiak végezheték. A gyülekezetben a tanítók a legnagyobb tekintélynek örvendő emberek voltak, akiknek ez a tiszte azzal járt együtt, hogy egyben a gyülekezet lelki-szellemi vezetői voltak. Ők bármilyen vitában döntőbíróként léphettek föl, a gyülekezetben Krisztus tekintélyét képviselték, ahogy azt a görög „*authentai*” szó is kifejezi, ami valaki feletti intézkedési jogot jelent, tehát az „*uralkodást*”. Ezért kapcsolja össze az apostol a két dolgot: „*a tanítást pedig nem engedem meg az asszonynak, sem, hogy a férfin uralkodjék (authentai)*”.

Gyakorlativá téve az elmondottakat, mindez azt jelenti, hogy a nő nem lehet teológiai tanár, nem nyilatkozhat tankérdésekben, és a gyülekezetben sem végezhet olyan munkát, amelyben a tankérdés a téma. Arra, hogy az asszonyok bármikor is tanítottak volna – azaz tankérdéssel foglalkoztak volna – a Bibliában sehol nincs példa! Annál inkább komoly figyelmeztetés, pl. a Jelenések könyve 2,20 versében, ahol János a thiatirabeli gyülekezet

vezetőinek szemére veti bűnét, miszerint: „*Megengeded amaz asszonynak, Jezabelnek, aki magát prófétának mondja, hogy tanítson...*”

A másik konzekvencia az, hogy az asszony a gyülekezetben nem uralkodhat! Az elmondottakból egyértelműnek tűnik, hogy a gyülekezetben nő nem lehet vezető olyan módon, hogy férfiakat vezessen, és felettük álljon. Alkalmazva helyzetünkre: a nő nem lehet sem gyülekezeti lelkipásztor, sem olyan egyházi testületnek, gyülekezetnek, csoportnak a vezetője, amelyben férfiak vannak! De nem lehet presbiter sem, amely a gyülekezet vezetőtestülete – hogy a zsinati tagságról már ne is szóljunk! Ez nem lehetséges, mégpedig Isten teremtési rendjének törvénye miatt!

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a tilalomnak semmi köze nincs Pál apostol korának szemléletéhez, sem a nők diszkriminációjához, vagy másodrendűségéhez, hanem egyedül Isten teremtési rendjéhez és törvényéhez.

Mivel a sákramentumok, a keresztség és az úrvacsora kiszolgáltatása szintén a gyülekezet vezetőjének tiszte, ennek gyakorlása is, a Biblia érvelésének szelleme értelmében, az első gyülekezetektől századunk elejéig a férfiak tiszte volt.

Bizonyosak lehetünk abban, hogy ha Isten így rendelkezett kezdettől fogva, ennek komoly okai voltak, amelyekre kívánunk bővebben kitérni, de egyet feltétlenül szeretnénk megemlíteni. Ez pedig a nő, az anya, az asszony feltétlen védelme volt. Nem kell bibliai műveltség annak megállapításához, hogy a nő testi és lelki adottságainál fogva másra teremtett, mint a férfi. Nem többre és nem kevesebbre!

Az üdvösség szempontjából nézve teljesen egyenlő a férfival! Az istenfiúság szempontjából „*nincs férfi, sem nő!*” (Gal 3,28). Teremtettségénél fogva és Isten házassági és gyülekezeti rendjét tekintve mégis más, mint a férfi! Más a feladata, a helye és helyzete, mint a férfié! Boldog azonban csak akkor lesz, ha Istentől rendelt helyét elfogadja és odaáll saját helyére a családban, a gyülekezetben, a társadalomban.

Mit tehet egy asszony a gyülekezetben?

Nagyon sok mindent! Végezhet gyermekmunkát, ifjúsági munkát, beteglátogatást, családlátogatást, diakóniai munkát, vezethet női köröket, sőt hirdethet igét is abban az értelemben, ahogy azt a Korinthusi első levél 11,5 versében Pál is említi: „*Minden asszony pedig, aki befedetlen fővel imádkozik, vagy prófétál*”. Azaz: a prófétálásra is van lehetősége.

Mi ez a prófétálás? A választ a Korinthusiakhoz írt első levél 14,3 verse adja: „*Aki pedig prófétál, embereknek beszél épülésre, intésre, vigasztalásra*”. Tehát az asszony nyilvánosan imádkozhat, bizonyosságot tehet, épülésre, intésre, vigasztalásra beszélhet nyilvánosan. Az Apostolok cselekedetei 21,9-ben azt olvassuk Fülöp evangélistáról, hogy „*volt négy szűz lánya, akik prófétáltak*”. Jézus feltámadásának hírért is asszonyok vitték először a tanítványoknak, vagyis az evangélium továbbadásában Isten fontos feladatot bízott rájuk.

Vannak, akik e kérdést nem így látják, és bennünket megalkuvással vádolnak, mondván: az asszonynak semmiféle beszéd nincs megengedve a gyülekezet alkalmain, még a közös imádkozás sem. Hivatkozási alapjuk a Korinthusi első levél 14,34 verse: „*A ti asszonyaitok hallgassanak a gyülekezetben*”. Szerintük tehát meg sem szólalhatnak. Erre válaszuk, hogy mivel a Szentlélek sehol a Bibliában nem mond ellene önmagának, Pál sem felejtette el, amit két fejezettel korábban az asszonyok prófétálásáról és imádságáról írt, nyilván az Korinthusi első levél 14,34 annak megvizsgálására szorul, hogy vajon itt általános érvényű törvényről van-e szó, vagy pedig speciális, egyedi esetről. A szövegösszefüggésből ugyanis az derül ki (IKor 14,34-36.40), hogy itt olyan gyülekezeti összejevetelről van szó, ahol különféle problémákat beszéltek meg közösen. Amelybe a férjes asszonyok is bekapcsolódtak: vagy félhangosan vagy hangosan kérdezték egymástól dolgokat, nagy hangzavart támasztva, és ebből rendetlenség támadt. Ezért inti őket Pál a Korinthusi első levél 14,40-ben, és hallgatást parancsol nekik mondván: otthon beszéljék meg férjükkel a dolgot. Itt

tehát nem bizonyágtevésről vagy prófétálásról volt szó, hanem nyilvános kérdezetésről, vitáról.

A hallgatás parancsa tehát nem arra vonatkozott, amire ezt némely hívő csoport értelmezi. A Korinthusi első levél 11,5 és következő versei megengedik tehát a prófétálást az asszonynak azzal a megkötéssel, hogy fejét befedi, azaz: kifejezésre juttatja, hogy elfogadja Isten rendjét magára nézve, s nem akar vezető lenni semmilyen szinten a gyülekezetben. A fejbefedés értelme ugyanis ez.

A nők gyülekezeti helyéről és helyzetéről szóló bibliai tanítás tehát egységes, egyértelmű és az egész Szentírásán végigvonuló teológiai gondolatrendszer fontos tanításeleme. Ezt az egységes tanrendszert és tanítást akarják megbontani azok, akik Debórára, a bírónőre hivatkozva akarják – nyilvánvalóan isteni beavatkozásként kivételt képező esetét – általánossá tenni. Ez legalább olyan abszurd vállalkozás, mintha a Góliátot megölő Dávid esete nyomán akarna valaki egy betörő gyilkost a „*ne ölj!*” parancsa alól felmenteni.

Még ennél is szánalmasabb az a teológiailag dilettáns vállalkozás, amely a Római levél 16,1 versében szereplő Fébéről akarja azt bizonyítani, hogy a kenkhrébeli gyülekezet lelkipásztora volt nő létére, a Római levél 16,1-2 alapján erre építve fel a nők lelkipásztori ordinációjának tanát.

Azt pedig senki ne gondolja, hogy ez a tanulmány szektás tanítás. Ha valakit közelebbről érdekel e téma, olvassa el Kálvin Jánosnak a Timótheus leveléhez írt kommentárját, vagy a II. Helvét Hitvallás XX. fejezetét, netalán a helvét reformáció kiemelkedő magyar prédikátorának, Méliusz Juhász Péternek: „Válogatott prédikációk” (1563) c. művének 225. lapját. Esetleg az *Articuli Maiores* (az 1567. évi debreceni zsinaton keletkezett mű) 9. és 44. cikkét, amely egyebek között ezt mondja: „az egész beszéd és tanításbeli szolgálat meg van tiltva az asszonyoknak az egyházban, úgy a sákramentumoknak kiszolgáltatása is meg van ugyanazoknak tiltva az Isten ígéje szerint”.

Nem lehet szó nélkül hagyni azt az egyházunkra nézve szomorú tényt sem, hogy ebben a kérdésben a Római Katolikus Egyház és az Orthodox Egyház jobban ragaszkodik a Szentíráshoz, mint a „*sola scripturát*” zászlójukra tűző és reformátoraira buzgón hivatkozó, ám hitvallásait egyre inkább elhagyó protestáns egyházak.

Annak az oka pedig, hogy egyházaink ebben a kérdésben elhajoltak a Bibliától és hitvallásainktól, nem a nőkben van! A nők egyházunkban, gyülekezeteinkben és az evangéliumi mozgalmakban hősies munkát végeztek és végeznek. Sokszor álltak a férfiak helyére, mert a férfiak gyáván elfutottak, vagy a munkát nem vállalták. Nőttestvérek sokszor beleroppantak és elégték Isten országa munkájában és „*életüket nem kímélték mindhalálig*”.

A nőkérdés hátterében a férfiak hűtlensége áll. A zsinatokon is a férfiak, ahelyett, hogy e kérdésben világos tanítást adtak volna a nőknek, megszavazták e törvényt. Sem Pál apostol, sem a Biblia Szövetség nem vádolja a hűség, áldozatos munkát vállaló nőtestvéreket. Legtöbbször közülük – a bibliai tanítást nem ismerve – végezték a nehéz szolgálatot: lelkipásztorságot, presbiterséget. Többeket Isten munkájuk során sok dologban megáldott. De mindez nem teszi semmissé Isten ígéjének érvényét, amely örökre megáll és „*megszégyenül, aki bántja*”.

Isten ígéje szerint sem gyülekezeti lelkipásztor, sem presbiter, sem olyan gyülekezeti közösség vezetője, amelynek férfi tagjai vannak, nem lehet nő! (Csak zárójelben jegyezzük meg: mindez nem jelenti azt, hogy pl. nők ne folytathatnának teológiai tanulmányokat).

Mi a megoldás tehát?

Amit Isten ígéje ebben a kérdésben mond, ne csűrjük-csavarjuk el, és a jelenleg kialakult helyzetet ne próbáljuk a Bibliából igazolni. A férfiak pedig álljanak a helyükre! Ez a felvetett probléma pozitív megoldása. Álljanak a helyükre a családban, a gyülekezetben, a

társadalomban. Azok a nőtestvérek pedig, akiket ezen írás személyükben érint, hitük és engedelmességük mértéke szerint engedjenek az Igének!

Budapest-Nagyvárad téri református templom, 1997. március 9.